

Lieta Nr. A43015513
SKA – 407/2015

LĒMUMS

Rīgā 2015.gada 3.martā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis J.Neimanis

tiesnese J.Briede

tiesnesis A.Guļāns

rakstveida procesā izskatīja Konkurences padomes blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 6.novembra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes 2013.gada 17.jūnija lēmumu tika konstatēts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums pieteicējas SIA „Aiviekstes energobūvnieks” darbībās un uzlikts naudas sods.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu.

[3] Lietas izskatīšanas laikā Jēkabpils rajona tiesa ar 2014.gada 24.jūlija lēmumu izbeidza pieteicējas maksātnespējas procesu, un 2014.gada 24.oktobrī pieteicēja tika likvidēta un izslēgta no komercreģistra.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 6.novembra lēmumu tiesvedība lietā tika izbeigta, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 6.punktu, jo pieteicēja likvidēta un nav konstatējams tiesību pārņēmējs.

[5] Konkurences padome iesniegusi blakus sūdzību par tiesas lēmumu. Blakus sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Administratīvā procesa likuma 283.panta pirmā daļa paredz tiesai pienākumu uzaicināt administratīvā procesa dalībniekus sniegt viedokli pirms jautājuma izlemšanas par tiesvedības izbeigšanu. Konkrētajā gadījumā tiesa nav uzaicinājusi Konkurences padomi sniegt viedokli.

[5.2] Tiesa nav ievērojusi, ka lietā *prima facie* pastāv tiesību pārņēmējs. Pārbaudot pieteicējas datus Uzņēmumu reģistrā, konstatējams, ka pirms izslēgšanas no komercreģistra notikusi pieteicējas reorganizācija. Proti, daļa no pieteicējas pievienota pie SIA „ECN Latvia” (reģ.Nr. 55403032231) (turpmāk – „ECN Latvia”). Proti, „ECN Latvia” ir izveidota 2012.gada 13.janvārī, atdalot to no pieteicējas. Konstatējama arī abu sabiedrību īpašnieku daļēja pārklāšanās. Gan Rolands Gutāns, gan Kristaps Brutāns bijuši/ir abu sabiedrību īpašnieki. Savukārt trešais „ECN Latvia” īpašnieks Dainis Dreimanis bija pieteicējas darbinieks. Pārbaudot abu sabiedrību darbinieku sarakstu periodā no 2012.gada līdz 2014.gadam, konstatējams, ka „ECN Latvia” pārņēma vismaz 68 darbiniekus. 54 darbinieki uzsāka darbu „ECN Latvia” nākamajā dienā pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ar pieteicēju, t.i. 31.05.2012. - 01.06.2012. Ar atsevišķiem darbiniekiem darba tiesiskās attiecības nodibinātas jau 2 – 6 nedēļu laikā pēc „ECN Latvia” nodibināšanas. Blakus sūdzības iesniegšanas termiņā nav iespējams iegūt pilnīgu informāciju tiesību pārņēmēja noteikšanai lietā un Konkurences padome vēl turpina iegūt informāciju. Administratīvā procesa likuma 275.panta 1.punkts šādos apstākļos atvēl arī laiku tiesību pārņēmēja noteikšanai. Vienlaicīgi, šobrīd ir skaidrs, ka iegūtā informācija ir pietiekama, lai konstatētu, ka lietā var būt tiesību pārņēmējs un tiesvedības izbeigšana nebūtu pieļaujama.

[5.3] Pienākums ievērot Konkurences likumu un Eiropas Savienības konkurences noteikumus gulstas uz tirgus dalībniekiem. Tirgus dalībnieka jēdziens interpretējams plaši un var apvienot vairākas fiziskas personas un juridiskas sabiedrības. Atbildību var noteikt ieguvējam arī, ja nepastāv formāla tiešā pārkāpēja tiesiska pārņemšana, bet pāreja skar tikai saimniecisko darbību vai komercdarbības

aktīvus (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1984.gada 28.marta sprieduma lietā Nr.30/83 Rheinink, III-1.rindkopu*). Atbildība seko ieguvējam arī, ja ieguvējs pārņem vienīgi tiešā pārkāpēja saimniecisko darbību. Tāpēc Konkurences padomes lēmumi nav attiecināmi vienīgi uz konkrētā juridiskā formā pastāvošu sabiedrību ar konkrētu nosaukumu un reģistrācijas numuru, bet gan saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta septīto daļu Konkurences padomes lēmumi attiecināmi uz tirgus dalībnieku, kuru raksturo vienota saimnieciskās darbības vienība. Tiešā pārkāpēja likvidācija neizbeidz tirgus dalībnieka atbildību, ja no ekonomiskā viedokļa cita sabiedrība ir daļa no vai pilnībā tā pati ekonomiskā vienība. Līdz ar to apstāklis, ka saimnieciskā darbība sākotnēji tiek organizēta caur vienu juridisku sabiedrību un vēlāk tā tiek aizvietota ar citu, neietekmē saimnieciskās darbības vienības pastāvēšanu.

[5.4] Administratīvā apgabaltiesa 2014.gada 5.jūnija lēmumā norādīja, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 33.panta otrajai daļai tiešā pārkāpēja (administratīvā akta adresāta) procesuālās tiesības var tikt pārņemtas arī izpildes stadijā. Vienlaikus apgabaltiesa nepamatoti ierobežoja Administratīvā procesa likuma 33.panta piemērošanu Administratīvā procesa likuma „D” daļas ietvaros, norādot, ka jautājumu par tiesību pārņēmēju Konkurences padomes lēmumu izpildes stadijā padomei būtu tiesības izlemt gadījumā, ja tās lēmums tiesā nebūtu pārsūdzēts, tāpat arī gadījumā, ja būtu stājies spēkā tiesas spriedums par pieteicēja pieteikuma par Konkurences padomes lēmuma atcelšanu noraidīšanu. Tomēr, gadījumā, ja Konkurences padomes lēmums kļūst neapstrīdams citādā veidā – piemēram, tiek izbeigta tiesvedība sakarā ar pieteicējas – juridiskas sabiedrības, kura pārstāv tirgus dalībnieku attiecībās ar valsti un tirgu, – likvidāciju, tad Konkurences padomes lēmums zaudē pret tirgus dalībnieku jebkuru spēku tā izpildes stadijā. Šāda interpretācija ir pretrunīga, jo padara Administratīvā procesa likuma 33.panta piemērošanu izpildes stadijā atkarīgu no tirgus dalībnieka vēlmes realizēt savas procesuālās tiesības uz Konkurences padomes lēmuma kontroli tiesā. Tas tieši ietekmē tiesību pārņēmēja noteikšanas iespējas Administratīvā procesa likuma „D” daļas ietvaros un nesakrīt ar tiesību pārņēmēja noteikšanu Administratīvā procesa likuma „B” daļas ietvaros. Tirgus dalībnieka jēdziens un no tā izrietošais atbildības pēctecības princips piemērojams vienlīdzīgi jebkurā administratīvā procesa stadijā.

Motīvu daļa

[6] Administratīvā procesa likuma 282.panta 6.punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja beigusi pastāvēt juridiskā persona, kura lietā ir pieteicējs, un nav tās tiesību pārņēmēja. Administratīvā procesa tiesībās ar juridiskās personas pastāvēšanas izbeigšanos Administratīvā procesa likuma 282.panta 6.punktā ir saprotama juridiskās personas procesuālās tiesībspējas zaudēšana. Procesuālā tiesībspēja ir saistīta ar tiesībspēju, t.i., spēju būt par tiesisko attiecību dalībnieku un uzņemt tiesības un pildīt pienākumus. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību izbeidzas Komerclikuma 312.pantā minētajos gadījumos, bet savu tiesībspēju zaudē ar likvidācijas pilnīgu pabeigšanu, t.i., sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra (Komerclikuma 332.pants). Savukārt Administratīvā procesa likuma 282.panta 6.punktā ar jēdzienu „tiesību pārņēmējs” saprotama iegūstošā sabiedrība, kurai tiek nodotas tiesības sabiedrības ar ierobežotu atbildību reorganizācijas gadījumā.

[7] Turpretim pēc konkurences tiesībām apspriežamajās tiesiskajās attiecībās nepiešķir nozīmi juridiskās personas statusam, bet gan tirgus dalībnieka statusam. Konkurences tiesībās tirgus dalībnieka jēdziens interpretējams plaši – tie ir ne tikai atsevišķas juridiskas vai fiziskas personas vai to apvienības, bet arī jebkura ekonomiski patstāvīga saimniecisko darbību veicoša vienība neatkarīgi no tās juridiskās formas vai finansēšanas veida.

[8] Konkurences likuma 8.panta septītā daļa noteic, ka Konkurences padomes lēmuma adresāts ir tirgus dalībnieks. Konkurences padomes lēmums par atbildības noteikšanu ir administratīvais akts, tādēļ tajā adresāts tiek norādīts atbilstoši Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 2.punkta prasībām, t.i., norādīta persona, tās adrese un reģistrācijas numurs, personas kods vai citas identifikāciju atvieglojošas ziņas. Tas atbilst arī Eiropas Savienības Tiesas atziņai, ka, nosakot atbildību par pārkāpumu, nepieciešams noteikt konkrētu personu, kura atbildēs par tirgus dalībnieka izdarīto konkurences noteikumu pārkāpumu (*Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 1999.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr.T-305/94 Atochem/Enichem 953.punkts*). Tādējādi šī adresāta norāde administratīvajā aktā ir

saprotama kā administratīvā akta izdošanas brīdī identificējamā tirgus dalībnieka apzīmējums un arī pieteicējs lietās par Konkurences padomes lēmuma atcelšanu ir šis adresāts (attiecinīgajā brīdī identificētais tirgus dalībnieks).

[9] Gan pēc pārkāpuma, gan lietas izpētes laikā, gan arī pēc tiesiskās atbildības noteikšanas atsevišķi pārkāpumā iesaistītie uzņēmumi var tikt reorganizēti, atsavināti, to darbība var tikt izbeigta u.tml. Taču tiesiskās atbildības subjekta – tirgus dalībnieka – koncepcija nodrošina to, ka konkurences tiesību pārkāpuma gadījumā tiesiskā atbildība „seko” tirgus dalībniekam (*par personiskās atbildības principu sk. Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.C-511/11P Versalis 51.punktu un tajā minēto judikatūru*). Tādējādi gadījumos, kad tirgus dalībnieks jau sastāv no vairākām juridiski nošķirtām sabiedrībām, naudas sodu var piemērot gan tiešajam pārkāpējam, gan mātes sabiedrībai vai citai, piemēram, māsas sabiedrībai, ja tiešais pārkāpējs nenosaka savu rīcību tirgū patstāvīgi vai ir atkarīgs no mātes/māsas. Solidāri atbildīgās mātes vai māsas sabiedrības tieša līdzdalība pārkāpumā nav nepieciešama, lai tā atbildētu par tiešā pārkāpēja – savas meitas vai māsas sabiedrības – izdarīto konkurences noteikumu pārkāpumu. Tāpat atbildību par konkurences noteikumu pārkāpumu var noteikt arī sabiedrībai, kura tiesiski pārņēmusi tiešo pārkāpēju. Atbildība seko saimnieciskās darbības ieguvējam gan viena tirgus dalībnieka ietvaros (iekšēja restrukturizācija), gan arī ja ekonomisko darbību pārņem neatkarīgs tirgus dalībnieks. Pienākums noteikt atbildību par konkurences noteikumu pārkāpumu ieguvējam rodas, gan ja tiešais pārkāpējs vairs nepastāv juridiski vai saimnieciski, gan ja tiešais pārkāpējs joprojām juridiski pastāv.

Tādējādi tiesību subjekta formas maiņa (tostarp pat likvidācija) neizbeidz tirgus dalībnieka atbildību, ja no ekonomiskā viedokļa šis cits tiesību subjekts ir daļa no vai pilnībā tā pati ekonomiskā vienība.

[10] Šādām tirgus dalībnieka juridiskās formas izmaiņām nebūtu jāatstāj sekas uz administratīvā procesa norisi tiesā. Ja uzņēmumi varētu izvairīties no soda tikai tāpēc, ka to identitāte ir mainīta pārstrukturēšanas, pēctecības vai citu juridisku vai organizatorisku izmaiņu dēļ, tiktu apdraudēts mērķis apkarot konkurences tiesību normām pretēju rīcību un atturēt no tās ar preventīvu sodu palīdzību (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2007.gada 11.septembra sprieduma lietā C-280/06 ETI 41. un*

42.punktu un tajos minēto judikatūru). Tādēļ Augstākā tiesa uzskata, ka gadījumā, ja tirgus dalībnieks ir mainījis savu juridisko identitāti, likvidējot juridisko formu, tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282.panta 6.punktam no administratīvā procesa tiesību viedokļa tas izbeidz tiesvedību pret šajā juridiskajā formā pastāvošo tirgus dalībnieku. Tiesību pārņemēja jeb „bēgošā” tirgus dalībnieka meklēšana tiesvedības laikā par Konkurences padomes lēmuma pareizību būtu laikietilpīgs process, kas apdraudētu lēmuma izvērtēšanas efektivitāti neatkarīgi no tā, vai Konkurences padome jau ir ieguvusi ziņas par citas juridiskās formas tirgus dalībnieku vai dalībniekiem, vai arī nē. Tieši tirgus dalībniekam būtu jābūt ieinteresētam, lai noskaidrotu pilnīgi lietas apstākļus un noteiktā procedūrā izvērtētu iestādes lēmuma tiesiskumu. Tā kā šāds tirgus dalībnieks parasti arī ir labi informēts par notiekošo tiesvedību, tad tas nevar iebilst pret tiesību uz taisnīgu tiesu aizskārumu, gadījumā, ja nav ticis atrasts un pieaicināts administratīvajā lietā tiesā.

[11] Vienlaikus jānorāda, ka tiesvedības izbeigšana pret noteiktā juridiskā formā pastāvošo tirgus dalībnieku nav šķērslis spēkā stājušā Konkurences padomes lēmuma izpildei pret citā juridiskā formā pastāvošu tirgus dalībnieku. Tāpēc spēkā stājies Konkurences padomes lēmums būs nododams izpildei pret tirgus dalībnieku, t.i., adresātu, kas lēmuma izpildes brīdī ir konkretizējams kā tirgus dalībnieks. Pienākums noteikt atbildību par naudas soda samaksu sabiedrībai, kura nav tiešais pārkāpējs, novērš tirgus dalībnieka iespēju izvairīties no atbildības par konkurences tiesību pārkāpumu, vienkārši mainot tiešā pārkāpēja juridisko identitāti caur restrukturizāciju, atsavināšanu vai citām likumiskām, līgumiskām vai organizatoriskām izmaiņām. Tādējādi faktiski tiesisko atbildību var noteikt pat sabiedrībai, kura nav tiešais pārkāpējs vai kura nav izmantojusi tiesības pārsūdzēt Konkurences padomes lēmumu. Administratīvā procesa, komerciesību vai maksātnespējas procesa regulējumam te nav izšķirošas nozīmes, tajā skaitā attiecībā uz izmaiņām tirgus dalībnieka juridiskajā struktūrā vai izmaiņu ietekmi uz atbildības pāreju atbilstoši likuma regulējumam.

[12] Tādējādi izskatāmajā lietā tiesa pamatoti izbeigusi tiesvedību lietā, jo SIA „Aiviekstes energobūvnieks” ir zaudējis tiesībspēju. Apstākļiem, kas norāda, ka tirgus dalībnieks SIA „Aiviekstes energobūvnieks” ir mainījis savu identitāti, šobrīd

nav nozīmes. Tie neliedz Konkurences padomei prasīt izpildīt savu lēmumu pret identitāti mainījušo SIA „Aiviekstes energobūvnieks” (attiecīgā brīža tirgus dalībnieku). Tas, vai Konkurences padome pareizi noteikusi izpildrīkojuma adresātu, strīdus gadījumā izvērtējams tiesā, izskatot sūdzību par iestādes brīdinājumu par piespiedu izpildi.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 6.novembra lēmumu, bet Konkurences padomes blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	(<i>paraksts</i>)	J.Neimanis
Tiesnese	(<i>paraksts</i>)	J.Briede
Tiesnesis	(<i>paraksts</i>)	A.Guļāns

NORAKSTS PAREIZS

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta

tiesnesis J.Neimanis

Rīgā 2015.gada 3.martā

